

Paul Leu, Un condei Transcontinental - Profil -

*Pentru profesorul și scriitorul Paul Leu viața a însemnat, dela bun început, o opțiune clară - **Cartea și Școala**. Drumul său a tăiat drept, fără ezitări și ocolișuri, fără aventuri debordante, dar și fără prăbușiri inerente firilor exaltate.*

Prezent printre semenii săi, ca o istorie vie a Țării de Sus a Moldovei, cu aura unui senator roman, Paul Leu era, paradoxal, aproape și departe, asemenea acelor înțelepți care privesc lucrurile de sus, de foarte de sus și înțeleg din acestea mai mult decât cei care se confundă cu ele. Așa a rămas și este istoricul, criticul literar, etnologul și muzicologul Paul Leu, la cei 83 de ani ai existenței sale.

Multe din cărțile publicate de Paul Leu fac parte din „genul celor pe care îți face plăcere să le privești, să le atingi, să le răsfoiești, nu doar interesat, să te cufunzi în lectura lor, reușesc, în avalanșa de titluri noi a fiecărei zile, să atragă atenția specialistului și suceveanului”, remarca un cronicar referindu-se la perioada activității bucovinene.

În bogăția de prezențe editoriale, cele mai multe gravitează în jurul relației S. Fl. Marian - Paul Leu. „Este o relație peste care nu se va putea trece în istoria literaturii noastre, plătită cu o viață, dar și în măsură să răsplătească o viață”¹

Pe o bază factologică solidă, scriitorul-cercetător a dezvoltat relațiile științifice ale lui Simion Fl. Marian cu **Academia Română**, **Junimea**, Titu Maiorescu, Vasile Alecsandri, Jan Urban Jarnic,

Gustav Weigand, Angelo de Gubernatis, A. E. Picot, Hugo Schuchardt, Matthias Friedwagner, Henry Carnoy, prințesa Ștefania a Austriei și mulți alții, a determinat, cu precizie, locul academicianului dela Suceava în procesul constituirii etnografiei, etnobotanicii române și europene, a publicat numeroare facsimile și manuscrise inedite, cum sunt cele patru volume de **Basme populare românești**, apărute la editurile **Minerva** și **Euroland** și republicate, de Ioan Șerb, în Colecția **Arcadia** a Editurii **Grai și Sufle-Cultura națională**, volumul de **Nușele și amintiri** etc.

Continuându-și neobosit prodigioasa activitate editorială, de valorificare a moștenirii culturale bucovinene, la ediția a VI-a a **Festivalului de Etnografie și Folclor Simion Florea Marian**, care a avut loc la Suceava, între 2-4 Octombrie 1998, etnologul Paul Leu, sub genericul: **1998, anul editorial S. Fl. Marian**, a lansat opt cărți, realizate din ineditele creatorului etnobotanicii, dintre care șapte au apărut în România, iar unul la Miami, Florida.

După ce a cercetat aproape jumătate de secol istoria culturii și literaturii române din Bucovina istorică, cu precădere, instituții și personalități (germane și române) din ultima sută de ani a stăpânirii austriece, eminentul pedagog a hotărât să facă cunoscute nepoților principalele momente ale vieții zbuciumate prin care a trecut.

Pe când abia începuse să redacteze primele pagini ale lucrării memorialistice **Lumea prin care am trecut**, răsfoind, în 2001, o culegere de documente extrase din **Arhivele MAI**, de un gazetar străin de rigorile editării științifice, cercetătorul a fost impresionat de conținutul șocant și de bogăția informațiilor ce dezvoltă, *din interior*, mecanismul represiv folosit de poliția politică comunistă pentru a izola poporul român de civilizația din care făcea parte și a transforma România într-o colonie sovietică.

„Repertoriul bibliografic al lui Paul Leu relevă o temeinică activitate în domeniul regionalismului cultural, de unde explorări exemplare în ethosul bucovinean, în special, preciza academicianul Constantin Ciopraga.

Cercetările aprofundate privind rolul unor personalități ca S. Fl. Marian, Ciprian și Iračie Porumbescu mi se par fundamentale, iar faptul (fericit) că multe comentarii au găsit răspândire în limba engleză contribuie la informarea studioșilor de pe diverse meridiane.

Noua carte, despre dinastia de ierarhi-martiri, pe nume Leu, reactualizează meritele unor pilduitori slujitori ai altarului. *Apreciez, în special, documentarea riguroasă și tonul polemic adecvat.* Cred că volumul **Episcopi români răpiți și asasinați de KGB**, Fundația **Episcop Grigorie Leu**, București, 2005, contribuție istoriografică de mână întâia, va intra în atenția istoricilor Bisericii Ortodoxe Române”²

În ultimii 10 ani, Paul Leu a publicat patru volume de istorie contemporană și, nu peste mult timp, va da tiparului pe un al cincilea, **Grigorie Leu, arhiepiscopul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei**.

În cărțile tipărite în cel de al III-lea mileniu, dincolo de opțiunea religioasă a fiecărei monografii, Paul Leu a restituit posterității istoria contemporană neștiută a României, a evidențiat adevăruri simple, inedite, trăite de autor și atestate documentar, ce oferă o lectură extrem de interesantă, palpantă, convingătoare, susținută de un fluid epic cu nuanțe satirice.

Așa cum a remarcat și scriitoarea Angela Furtună, “în această epocă a defrișării arhivelor, Paul Leu „a adunat cristal după cristal, ca într-un mineral perfect, prezentând în volumul **Răpît de KGB și condamnat la moarte** adevăruri dureroase din istoria noastră.

Cercetând ca un adevărat detectiv și prezentând cu acribie informațiile scoase din arhive, Paul Leu ne oferă o carte de istorie cu titlu de roman polițist în care, așa cum a mărturisit el, „a așezat față în față documente extrase din arhiva **Comitetului Național Român din Washington D.C. și din arhivele Securității**” pentru a contura efigia arhiepiscopului exilului românesc Victor Vasile Leu”³

Dela prima lectură a volumelor de istorie contemporană se evidențiază verticalitatea caracterului său și osmoza dintre viața trăită, document și cuvântul autorului, iar fraza ofensiv-inteligentă e mai mult o armă de atac împotriva minciunii și a imposturii.

Ori de câte ori se relativizează dictatura comunistă, se încearcă escamotarea și cosmetizarea crimelor, terorii și a trădării, iar fostele rețele se reactivează, Paul Leu, prin cuvântul său, încearcă să le bareze, să le arate opiniei publice așa cum au fost ele în realitate.

Acum, cercetătorul româno-american trăiește alături de familia fiicei sale, în Seattle, Washington, dar preocupările sale continuă cu aceeași intensitate, situându-se printre cei mai proeminenți și activi intelectuali ai emigranților români din Statele Unite ale Americii, Canada, Australia și Europa, după cum se poate constata și din numeroasele colaborări la reviste ce apar pe mai multe continente, sau prin participarea la diverse simpozioane internaționale.

În cadrul **Săptămânii Culturale anuale**, dela **Câmpul Românesc** din Hamilton-Canada, la 23 Iulie 2009, cercetătorul istoriei contemporane a conferențiat despre **Geneza monografiei „Răpit de KGB și condamnat la moarte”**, după cum rezultă și din numeroasele informații publicate de presa românească de pretutindeni.

„Seara a continuat cu o interesantă prezentare de diapozitive din Cambodia și Vietnam, comentate doct de Prof. Dr. Claude G. Matasă.

A urmat un alt profesor, un cercetător istoric, Paul Leu, venit dela Seattle, a prezentat martiriul unui preot ortodox. *A impresionat când din sală a luat cuvântul un fost deținut politic care a împărtășit închisoarea și lagărul cu preotul martir. Amintirea l-a emoționat, ne-a emoționat*⁴

În Iulie 2010, Condeii Transcontinental nu va lipsi dela festivitățile organizate de **Asociația Culturală Română din Hamilton** și va vorbi despre **Participarea lui Emil Bodnăraș la sovietizarea României**.

Activitatea sa de scriitor, de cercetător, de om al școlii, este evidențiată de bibliografia de referință a unor publicații academice și de specialitate, de presa pedagogică, de monografiile mai multor instituții de învățământ pe unde a trecut, de dicționarele apărute pe diverse meridiane și paralele ale Terrei și de prezența lucrărilor sale în cele mai importante biblioteci ale țării și ale lumii contemporane, dovedind astfel că omul sfințește locul și nu invers, cum cred mulți.

Paul Leu s'a afirmat în cultura românilor de pretutindeni prin cele circa 700 de studii, eseuri, articole, documente, scenarii, filme și interviuri TV, studii, documente, fotografii și recenzii difuzate în România (în peste 65 publicații), în presa refugiaților români din *Australia* (**Buletinul de Informații al Asociației Românilor din Australia**), *Canada* (**Alternativa și Observatorul din Toronto**, (**Românul Canadian**), *Statele Unite ale Americii*, (**Curentul internațional, Gândacul de Colorado, New York Magazin, Romanian Meridian, Romanian Times**), *Republica Moldova* (**Revista de Lingvistică și Știință Literară**) și în alte spații geografice ale Terrei.

În cele 41 volume, în format clasic sau electronic, apărute la diverse edituri din România și străinătate, în interviurile susținute la TV, precum și în textul coloanei sonore al unui film intitulat **Remember-Ciprian Porumbescu**, Paul Leu comunică multe adevăruri nespuse încă.

Un aspect semnificativ al locului pe care-l ocupă Paul Leu, în cultura românilor de pretutindeni, este stabilit nu numai de cele relatate în circa 19 dicționare, în câte a apărut până acum, numele său, ci și în **Dicționarul etnologilor români**, întocmit de Iordan Datcu, la care se mai adaugă și dedicația: „*Confratelui Paul Leu, merituos exeget al operei lui S. Fl. Marian, prețuirea și prietenia autorului acestei ediții*”.

Lucrările monografice și de istorie contemporană ale lui Paul Leu au fost difuzate în țară, și la schimb internațional, de către **Biblioteca Națională a României și Biblioteca Universitară din București**, la peste 50 biblioteci naționale și academice din lume, precum și prin intermediul **Catalogului Electronic TINLIB**, a **Library of Congress USA**, din Washington DC, **Cornell University Library** din New York, **Indiana University Libraries** din Bloomington, **Washington University Library** din Seattle etc.etc.

Contribuția sa științifică a fost receptată și selectată nu numai de bibliografia de referință academică din limba română și germană (Erick Bech, **Bibliographie zur Kultur und Landeskunde der Bukowina. Literatur aus den Jahren 1965-1970**, Dortmund, 1985 și **1966-1967**, din 1999, apărută la Wiesbaden), ci și 13 dicționare în limba engleză, publicate în USA și la Cambridge, Anglia, cum ar fi a XI-a ediție a **International Directory of Distinguished Leadership, Dictionary of International Biography** edițiile 32, 33, 34 sau **2000 Outstanding Intellectuals of the 21st Century**, 4th edition etc.

Prof. Octavian NESTOR
Suceava, România

Note:

¹ Octavian Nestor, **Între Suceava și Washington: „Un condei pe două continente”**, în **Suplimentul Literatură & artă** al cotidianului **Crai nou**, nr. 4847, din 20 Septembrie 2008.

² Vezi **Reverberații** în: Paul Leu, **Martiri ai Bisericii Neamului**, Ediția a-II-a revăzută și adăugită, **Fundația Episcopul Grigorie Leu**, București, 2006, p. 365.

³ Tiberiu Cosovan: **Lansare de carte - „Răpit de KGB și condamnat la moarte”**, de Paul Leu, în **NordLitera, Actualitatea**, Postat: Marți, Iunie 02 @ 22:28:22 EEST, preluat de **Buletinul de informații al Asociației Românilor din Australia**, Fairfield NSW, Sydney, Australia, nr. 5, Septembrie-Octombrie 2009, p. 15, 2009.

⁴ Corneliu Florea, **La Câmpul Românesc**, în revista trilingvă **Alternativa/THE ALTERNATIVE/ L'ALTERNATIVE**, Toronto-Canada, ANUL 7 Nr. 69 - August 2009 - Ediție electronică, republicat de **Curentul Internațional**, săptămânal independent de știri și opinii, Detroit, Michigan etc..